

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

М.М. Тимошенко, Г.В. Осовська, к. е. н, професор
Житомирський національний агроекологічний університет

Проведено аналіз державної підтримки сільськогосподарських підприємств, сформульовані принципи для забезпечення її ефективності.

Актуальність проблеми. Навколо питання державного регулювання галузі сільського господарства точаться дискусії. Так,

рівень цін на більшість продуктів тваринництва не дозволяє отримати прибутки в галузі більшості підприємствам протягом багатьох років, і це негативно позначається на обсягах виробництва. Нарощення обсягів сільськогосподарського виробництва за останній період відбувалось з паралельним прискореним зростанням фонду державної бюджетної підтримки галузі, що є свідченням її дієвості, але не підтверджує ефективність.

Питаннями державної підтримки сільськогосподарського виробництва займалося багато вчених, серед них: Скидан О.В., Шевченко О.О., Болдуєв М.В., Бородіна О.М., Бортнік Т.І. та ін.

Мета роботи полягає у розкритті суті державної підтримки сільськогосподарських підприємств, провести аналіз та сформулювати принципи її ефективності.

Об'єктом дослідження є процес державної підтримки сільськогосподарських підприємств. **Предметом** дослідження є сукупність теоретико-методологічних і практичних положень формування державної політики підтримки сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу. Неоднозначність державної підтримки на рівні підприємств окремо взятого регіону доводять результати дослідження, яке було нами проведене. Враховуючи той факт, що першочерговим завданням державної політики підтримки сільськогосподарського виробництва повинно бути забезпечення продовольчої безпеки країни та окремих регіонів, пріоритетне місце серед адресатів допомоги з бюджету мають займати саме виробники, результативність господарювання яких, виражена в об'ємах виробництва за конкретних умов, є найвищою. Дослідження показали, що дотації та доплати з державного бюджету сільськогосподарським товаровиробникам істотно впливають на кінцеву результативність їхньої діяльності. Прибуток, отриманий в цілому господарствами області, можна інтерпретувати як позитивну ознаку, однак, якщо врахувати той факт, що він отриманий підприємствами, які в загальній чисельності складають лише 10-15%, слід акцентувати на гострій проблемі результативності переважної більшості господарств. Основна частина прибутків сформована в рослинницькій галузі. Що стосується тваринницької сфери, то навіть найбільш успішні господарства, які виробили продукції більше ніж на 500 тис. грн. в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь, отримали збиток в даній галузі. Відповідно, для підприємств, результативність діяльності яких вища, спостерігається збільшення величини дотаційних та інших бюджетних виплат в розрахунку як на 1 господарство та на 100 га сільськогосподарських угідь, так і на 1 працюючого.

Динаміка показника величини дотацій в розрахунку на 100 тис. грн. валової сільськогосподарської продукції показує, що він залежить від системи факторів, найважливішим з яких є спеціалізація підприємства. Враховуючи той факт, що не вся продукція дотується і розмір дотацій та виплат для різних продуктів відрізняється, підприємства, які вирощують, наприклад, м'ясо великої рогатої худоби, отримують більше дотаційних виплат, якщо реалізують більше тварин відповідних вагових кондицій вітчизняним м'ясокомбінатам.

Навіть після здійснення державних компенсаційних виплат збитковою залишилась продукція тваринництва в 2/3 всіх сільськогосподарських підприємств Житомирської області, які звітували в управління агропромислового розвитку за формою 50 с.г.

Декларована аграрна політика та виплати державою бюджетних коштів на підтримку сільського господарства діють у різних, а іноді навіть в протилежних напрямках, що пояснює низьку ефективність бюджетної підтримки безпосередніх товаровиробників.

В зв'язку з цим в сучасних умовах вкрай необхідно виробити нові принципи побудови системи державної підтримки, яка б дозволяла вирішити існуючі проблеми функціонування галузі на основі структурних та інституційних змін, а не просто компенсації витрат. Поєднання вказаних питань в єдину проблему, яку потрібно вирішувати комплексно, є вкрай важливим висновком, запровадженню в практику якого сприяє вступ України до Світової організації торгівлі.

Державна підтримка сільського господарства, яка прямо не впливає на виробництво та ціну продукції, але здійснює сприятливий вплив на галузь шляхом створення та забезпечення функціонування окремих інститутів, входить, відповідно до класифікації СОР, до «зеленого кошика». Витрати в рамках цього кошика світовою організацією не обмежуються, тому в майбутньому вони повинні стати основою формування та забезпечення заходів державної допомоги аграрній галузі.

Висновок. Відповідно до вказаної проблеми для забезпечення ефективної підтримки сільського господарства державі необхідно вживати заходів, які орієнтовані на:

- вдосконалення та розробку економічних механізмів дієвої підтримки та стимулювання розвитку аграрного виробництва у податковій, кредитній, цінній політиці з обов'язковим інституційним забезпеченням, які відповідають комплексу вимог СОР;

- забезпечення регулювання обсягів споживання та рівня цін на сільськогосподарську продукцію;

– посилення контролю за цінами на енергоносії, матеріально-технічні ресурси і послуги, які надаються сільськогосподарським товаровиробникам з метою оптимізації їхніх витрат шляхом недопущення монопольного впливу на їх формування;

– стимулювання, в тому числі – за допомогою механізму спільного інвестування, розвитку об'єктів інфраструктури аграрного ринку, серед яких особливо важливими є склади та інші засоби зберігання та нагромадження сільгоспсировини, системи маркетингового та логістичного забезпечення діяльності суб'єктів аграрного ринку.

Список використаних джерел

1. Болдуєв М.В. Ринковий механізм та об'єктивна необхідність втручання в аграрну сферу економіки /М.В.Болдуєв // Економіка та держава. – 2007. – №12. – С.79-81.

2. Шевченко О.О. Принципи регулювання продовольчої безпеки на національному рівні /О.О.Шевченко //Економіка та держава. – 2007. – №12. – С.82-85.